

مدیریت کلان‌شهر اصفهان غفلتی که نباید

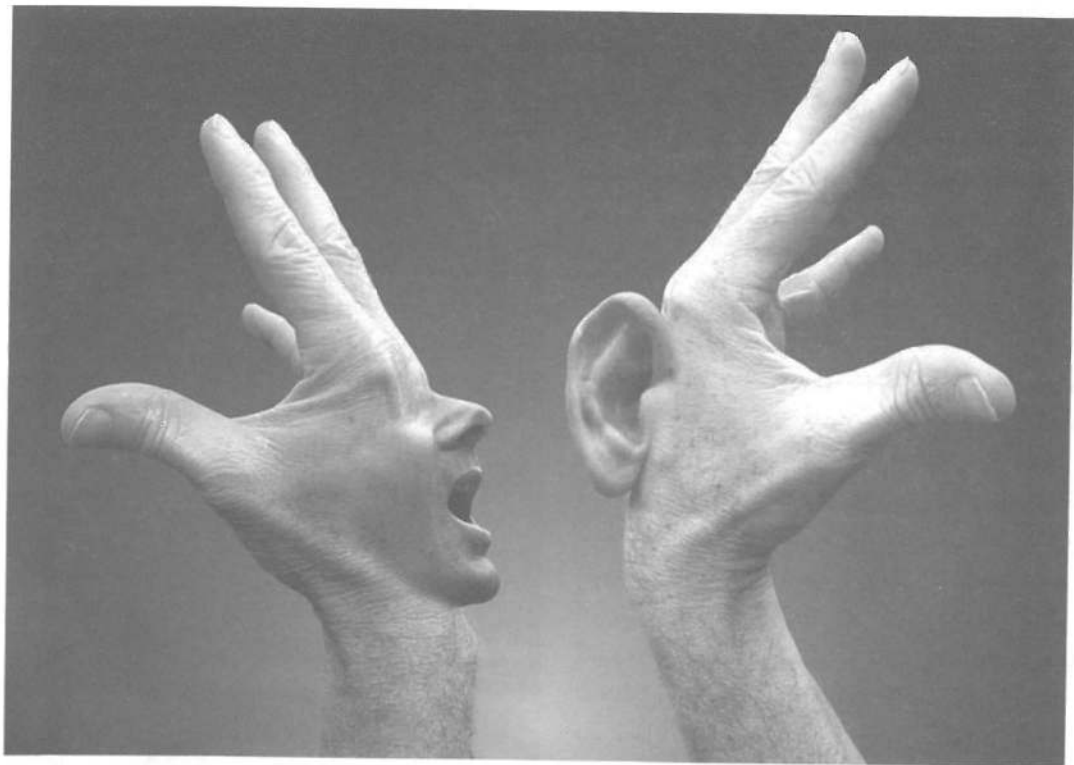
حسین ملایی

مدیر مسئول فصلنامه

به صورت پرخطر درآمده است، میزان مبتلایان به سرطان به لحاظ نسبت جمعیتی بسیار بیشتر از تهران بزرگ است و این گوشه‌ای از بحران عظیمی است که اصفهان را تهدید می‌کند. مهاجرت هزاران نفر از مردمی که از روستاهای دورافتاده و فاقد امکانات به حواشی این شهر پناه آورده‌اند از یک سو نشان‌دهنده‌ی شکست همه‌ی شعارهای عدالت‌خواهانه‌ای است که عنوان می‌شد و از سوی دیگر شاهد برهم خوردن نظم اجتماعی و فرهنگی که سابقه‌ی دیرین در اصفهان داشته، هستیم. عجیب این است که می‌بینیم مردمی که از ابتدایی‌ترین امکانات محروم‌اند، زندگی در این

در بین کلان‌شهرهای کشور، شهر اصفهان دارای ویژگیهای منحصر به فردی است. فرصت‌های فراوان و تهدیدهای جدی نیز دارد. اگر مدیریتی توانا و برنامه‌ریز برای چنین کلان‌شهری وارد میدان عمل نشود، تمام فرصت‌ها به تهدید تبدیل خواهد شد.

موقعیت اقلیمی شهر اصفهان بیش از این به لحاظ مساحت استعداد بزرگ شدن را ندارد. سرزمین خشک و کویری و انبوه آلاینده‌های مختلف به سلامتی ساکنان این دیار آسیب فراوان وارد کرده است. اخبار تکان‌دهنده نشان از واقعیت‌های غم‌انگیزی دارد. بیماری MS در اصفهان

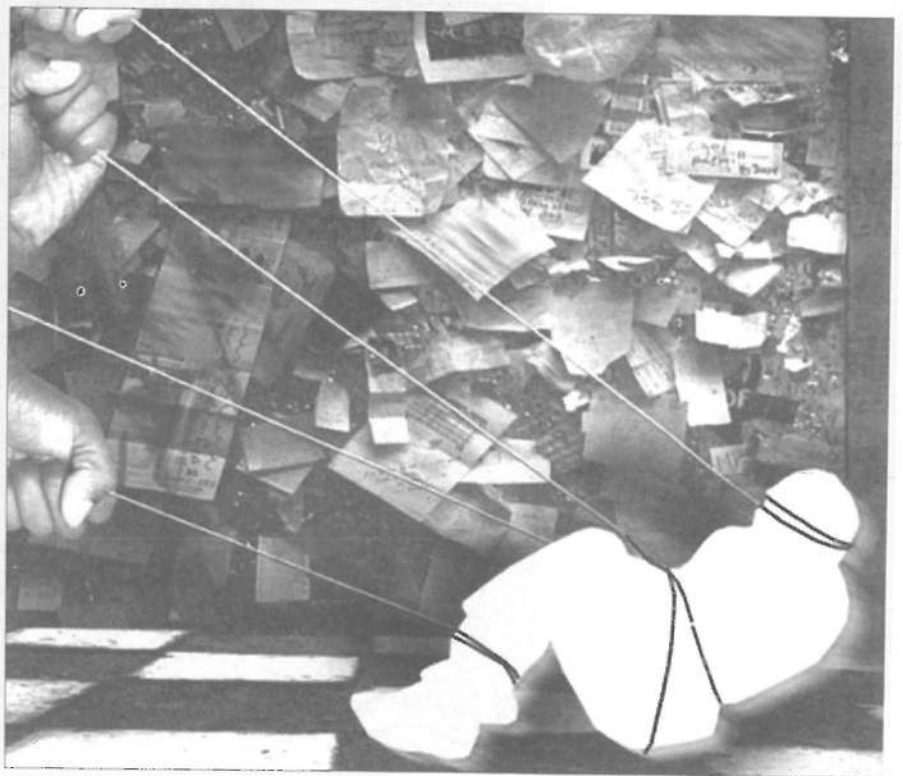
را سیر کنند و شانه‌های نحیف آنان زیر بار مبارزه‌ای نابرابر خم شده است، سیمای آفتاب سوخته‌ی آنان و خط و خطوط کج و معوج به چهره‌های زجر کشیده‌ی افرادی که در جوانی پیر شده‌اند و در آرزوی آرامشی خیالی روز را به شب می‌رسانند تا شاید به روابط و مناسبات عادلانه‌ای که حکومت عهده‌دار آن است دلخوش باشند. (بنده که به اتفاق یکی از روحانیون و نماینده‌ی کمیته‌ی امداد یکی از این محلات به خانه‌ی چند نفر مراجعه کردم عمق این مصیبت را دیدم. به‌خصوص در خانه‌ای که وقتی مسؤول کمیته‌ی امداد از پدر پرسید دختر هفده‌ساله‌اش کجاست؟ گفت برای نگهداری سالمندی به خانه‌ی او رفته است تا پیشیزی بیشتر به دست آورد. هر چند مورد اعتراض مسؤول کمیته‌ی امداد واقع شد، لیکن کمکهای کمیته‌ی امداد کفاف هزینه‌های ابتدایی آنها را نداشت.)

چندی پیش فریدمن نامه‌ای به سران کشورهای آمریکای لاتین نوشت و در آن نامه هشدار داد که دیگر کودتای نظامی تهدیدی برای حکومت‌های شما نیست. بلکه لشکر بزرگ مردمی که از روستاها و شهرهای کوچک به حواشی شهرهای بزرگ پناه آورده‌اند بشکه‌های باروتی هستند که با جرقه‌ای منفجر می‌شوند و با هیچ قدرتی قابل کنترل نیستند و اینها هستند که تهدید اساسی برای حیات دولتها خواهند بود. این زبان حال همه شهرهایی است که چنین اوضاعی پیدا کرده‌اند.

گسترده شدن قاعده‌ی هرم سنی جمعیت شهری یعنی بالا رفتن نسبت «جوانی جمعیت» در ساختار جمعیتی، جوانی جمعیت و به تبع آن بالا رفتن «بار تکفل» در خانوار از یک سو موجب کاهش درآمد سرانه‌ی افراد خانوار شده و از سوی دیگر سرمایه‌گذاری انبوهی را جهت ایجاد شغل برای جمعیت جویای کار طلب می‌کند. براساس آمار حدود ۴۰ درصد جمعیت اصفهان را جوانان تشکیل می‌دهند (گروه‌های سنی بین صفر تا بیست سال) و با در نظر گرفتن جمعیت فعلی شهر اصفهان (حدود ۱/۴ میلیون نفر) جمعیت جوان این شهر بالغ بر ۵۶۰ هزار نفر می‌گردد. اگر فرض کنیم برای ایجاد هر شغل در بخش صنعت فقط به ۵ میلیون تومان سرمایه‌گذاری نیاز داریم، برای ده سال آینده به مبلغ ۲۸۰۰ میلیارد تومان

شرایط را بر ماندن در دیار خویش ترجیح می‌دهند. خانه‌هایی در اصفهان ساخته‌اند که هیچ یک از اصول شهرسازی در آن رعایت نشده است. و فقط جان‌پناهی برای فرار از سرما و گرماست. جمعیتی که به این دیار پناه آورده‌اند هر روز با مشاهده‌ی زرق و برق‌های این شهر و با مشاهده‌ی کسانی که از امکانات فراوانی برخوردارند عاصی‌تر می‌شوند. بسیاری از نوجوانان و جوانان مهاجر به دلیل ترک دیار، هویت خود را از دست داده‌اند که نتیجه‌ی آن رفتارهای نابهنجار اجتماعی نابسامانی، شرارت و ... خواهد بود و این مصیبت غم‌انگیز تهدید جدی دیگری برای این شهر می‌باشد.

حواشی شهرهای بزرگ کشور از جمله این دیار، هر دم آستان حوادث دلخراش و هولناکی نظیر آنچه در پاکدشت و رامین اتفاق افتاد، می‌باشد. عاملان جنایت هولناک پاکدشت از مهاجران قوچان و بیرجند بودند. ماجرای دردآور پدر و پسری که در اصفهان قریب ۳۰ دختر خردسال را ربوده و طلاهای آنها را سرقت و به آنان تجاوز نیز کرده بودند نوع دوم از حادثه‌ی پاکدشت است. مردمی فقیر یا بهتر بگویم گروهی که از صبح تا شب در مبارزه با فقر جان می‌کنند تا شکم فرزندان خود

سرمایه‌گذاری نیاز است. این رقم در هیچ شرایطی در توان اقتصاد کشور نیست. (این در حالی است که در بخش صنعت عدد ۵ میلیون تومان دیگر کارآیی نخواهد داشت).

اما پاره‌ای از معضلات شهری که باید به آن توجه جدی نمود:

• کمبود مسکن شهری و لزوم سرمایه‌گذاری کلان در این بخش

• کاهش کنترل اجتماعی به علت ازدیاد جمعیت و فزونی گرفتن انحرافات و ناهنجاری‌های اجتماعی

• مسائل و مشکلات روحی و روانی و از هم‌گسیختگی اجتماعی

• توسعه‌ی فیزیکی شهر، از بین رفتن باغات و اراضی کشاورزی و افزایش خدمات شهری از جمله موارد دیگری است که از تهدیدهای اساسی محسوب می‌شود.

ضعف سازمانهای اجرایی به لحاظ عدم کارآیی مقررات، ضعف مدیریتی، ناهماهنگی اجرایی بین سازمانهای ذی‌ربط و غلبه‌ی تفکر «سودجویانه» و مقطعی به جای تفکر توسعه‌ی اجتماعی بلندمدت و آینده‌نگر از گرفتاریهای بزرگ محسوب می‌شوند.

در بخش جغرافیایی نیز اصفهان باید عمیقاً مورد توجه قرار گیرد. اصفهان از غرب به شهر رهنان (که خوشبختانه با تلاش شهرداری و معتمدین محلی، شوراهای اصفهان و رهنان و همکاری وزارت کشور به ساده‌ترین صورت به اصفهان ملحق شد). از شرق، شهر خوراسگان (که متأسفانه تلاشهای قبلی بی‌حاصل مانده و همچنان با مدیریت جداگانه اداره می‌شود و هر روز تأخیر در آن آسیبهای فراوانی برای مردم به وجود می‌آورد.) و در فاصله‌های بسیار نزدیکی شهرهای خمینی شهر، درچه، فلاورجان و بعضی از مناطق برخوردار قرار گرفته است که تمام فعل و انفعالات، از قبیل پیشرفت، توسعه یا تخریب، عقب‌ماندگی در این مناطق روی شهر اصفهان تأثیر مستقیم خواهد گذاشت.

اگر مدیریتی توانا، دوراندیش و کلان‌نگر این مجموعه‌ی شهری را با همدیگر هدایت نکنند در بیست سال آینده مجموعه‌ای ناهمگن و متفاوت، مشکلاتی را می‌آفرینند که با هزینه‌های بسیار سنگین نیز قابل جبران نیست. تأثیرات

زیست‌محیطی، توسعه‌نیافتگی فرهنگی، عدم رعایت اصول شهرسازی یکسان در همه‌ی این مناطق از ابتدایی‌ترین خسارات قابل پیش‌بینی است. لذا اگر مدیریت کلان‌شهری با شعاع معینی از اصفهان تعریف گردد و همه‌ی امور از قبیل شهرسازی، توسعه در بخشهای فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و به‌خصوص طراحی یک نظام پایداری در رابطه با جلوگیری از حاشیه‌نشینی، برنامه‌ریزی برای تخریب و بازسازی آن مناطق به‌صورت آپارتمانهای بلندمرتبه که سطح اشغال کمی داشته و در نتیجه فضای آزاد و گسترده در مجاورت آنها ایجاد شود تا بتوان برای امور آموزشی و فرهنگی و هنری استفاده نمود، طراحی راههای مشروع درآمدزایی و اشتغال مناسب برای مهاجران، شناسنامه‌دار کردن ساکنان این محلات و افزایش کنترل اجتماعی از ضروریات فوری و دست‌یافتنی است.

ایجاد نواری به عرض حداقل ۵۰۰ متر از اراضی اطراف محلات حاشیه‌نشین، به کمک بنیاد یا سازمان مسکن و شهرسازی و شهرداری و اعضای کمیسیون ماده ۵ و با همکاری مالکان اراضی و تفکیک آنها (تا هر نوع ساخت و سازی دیگر طبق ضوابط انجام گیرد و افراد سودجو نتوانند اراضی را به مساحت ۳۰ و ۴۰ متر به این آواره‌های بی‌اطلاع بفروشند و آنها را در روی سازمانهای خدماتی و شهرداری قرار دهند).

فکر می‌کنم اگر مدیریتی به ریاست استاندار اصفهان و شهرداران شهرهای همجوار، رؤسای شوراهای شهرهای اطراف، مدیریت سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، تعدادی کارشناس خبره در رشته‌های مختلف، مدیر جهاد و کشاورزی و فرمانده نیروی انتظامی تشکیل گردد و مسائل یاد شده را به‌صورت ریشه‌ای مورد بررسی قرار دهند و مشاوران توانا را به کار گیرند تا نسبت به حل مشکلات ارائه‌ی طریق نمایند، این موضوع سبب خواهد شد که توسعه‌ای مناسب بدون توقف ادامه یابد و حتی مدیران آینده‌ی استان در هر سمتی که باشند، در برابر مشکلات یاد شده با راههای عملی کارشناسی شده مواجه خواهند شد که برای رهایی از این معضلات گریزی جز اجرای گام به گام آن نخواهند بود، لذا تلاش برای حل این مسائل در هیچ دوره‌ای مغفول نخواهند ماند.